

ПОЛІТИКА ЯК МІЖНАРОДНИЙ ПРОЦЕС

1

- Поняття міжнародних відносин

2

- Зміст і принципи міжнародної політики

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ - системна сукупність політичних, економічних, науково-технічних, соціальних, дипломатичних, правових, воєнних, гуманітарних зв'язків і відносин між основними суб'єктами світового співтовариства

Р. Арон

Суверенні держави

Союзи, блоки держав

Народи

Міжнародні організації

Громадські рухи

Окремі особистості

Д. Розенау

Суб'єкти

ДЕРЖАВА ЯК ОСНОВНИЙ СУБ'ЄКТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ДЕРЖАВА — суверенна, політико-територіальна організація влади певної частини населення, що має спеціальний апарат управління і примусу, здатна на основі права здійснювати владу на відповідній території

ДЕРЖАВНИЙ СУВЕРЕНІТЕТ
- повна самостійність і незалежність держави при розв'язанні питань внутрішнього і зовнішнього життя

Е
Л
Е
М
Е
Н
Т
И

територіальна цілісність

територіальне верховенство

нероздільність державної влади

незалежність державної влади

ПРАВА ДЕРЖАВИ

- укладати міжнародні договори
- брати участь у діяльності міжнародних організацій
- підтримувати дипломатичні, консульські та інші зв'язки
- виступати стороною у Міжнародному суді ООН
- у разі необхідності правомірно застосовувати силу відповідно до Статуту ООН
- право на здійснення юрисдикції на своїй території і над усіма особами та речами, що знаходяться в її межах
- право на індивідуальну і колективну самооборону проти збройного нападу
- право на рівні з іншими державами права
- право на участь у міжнародних договорах
- право вимагати вирішення спорів мирними засобами

ОБОВ'ЯЗКИ ДЕРЖАВИ

- дотримуватись мирного вирішення міжнародних спорів
- утримуватись від втручання у внутрішні і зовнішні справи інших держав
- утримуватись від подання допомоги іншій державі, яка не виконує головного обов'язку – утримуватись від загрози або застосування сили проти територіальної недоторканності або політичної незалежності іншої держави чи якимось іншим чином, несумісним з міжнародним правом, або проти якої ООН вживає заходів попередження чи примусу
- поважати права людини
- утримуватись від визнання територіальних загарбань іншої держави, які здобуті в порушення чинного зобов'язання не застосовувати силу
- добросовісно виконувати свої міжнародні зобов'язання
- утримуватись від підбурювання міжусобиць на території іншої держави

Державоподібні утворення (квазідержави)

ДЕРЖАВОПОДІБНЕ УТВОРЕННЯ — особлива історично сформована політико-релігійна або політико-територіальна одиниця

не тотожні державам

не мають державного суверенітету

КВАЗІДЕРЖАВИ

суб'єкти міжнародного права з обмеженою дієздатністю

мають право

укладати міжнародні договори з іншими суб'єктами міжнародного права

відкривати дипломатичні та інші представництва

брати участь у роботі міжнародних організацій тощо

ВІЛЬНЕ МІСТО – самостійне, територіально-політичне, нейтральне і демілітаризоване утворення, правовий режим якого встановлюється міжнародними договорами і гарантується державами або міжнародними організаціями

СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

XIX-XX СТ.

ВАТИКАН

Holy See – Святий престол

ДО 1870 Р.

Латеранські угоди 1929 р.

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Міжнародні
міжурядові
організації
ММУО

Міжнародні
неурядові
організації
МНУО

СУБ'ЄКТИ МІЖНАРОДНОГО
ПУБЛІЧНОГО ПРАВА.
Створюються первинними
суб'єктами міжнародного
права. Мають похідний
характер (вторинні суб'єкти).

СУБ'ЄКТИ МІЖНАРОДНОГО
ПРИВАТНОГО ПРАВА.
Створюються фізичними та
юридичними особами
приватного права.

ММУО – стабільна форма міжнародних відносин між її членами – суверенними державами, що має узгоджені учасниками цілі, компетенцію діяльності і свої органи, а також специфічні інституції (статут, процедуру, членство, порядок роботи і прийняття рішень і т.д.)

Основні права ММУО

1

- право брати участь у створенні міжнародно-правових норм

2

- право органів ММУО користуватися певними владними повноваженнями, у тому числі право на прийняття рішень, обов'язкових для виконання

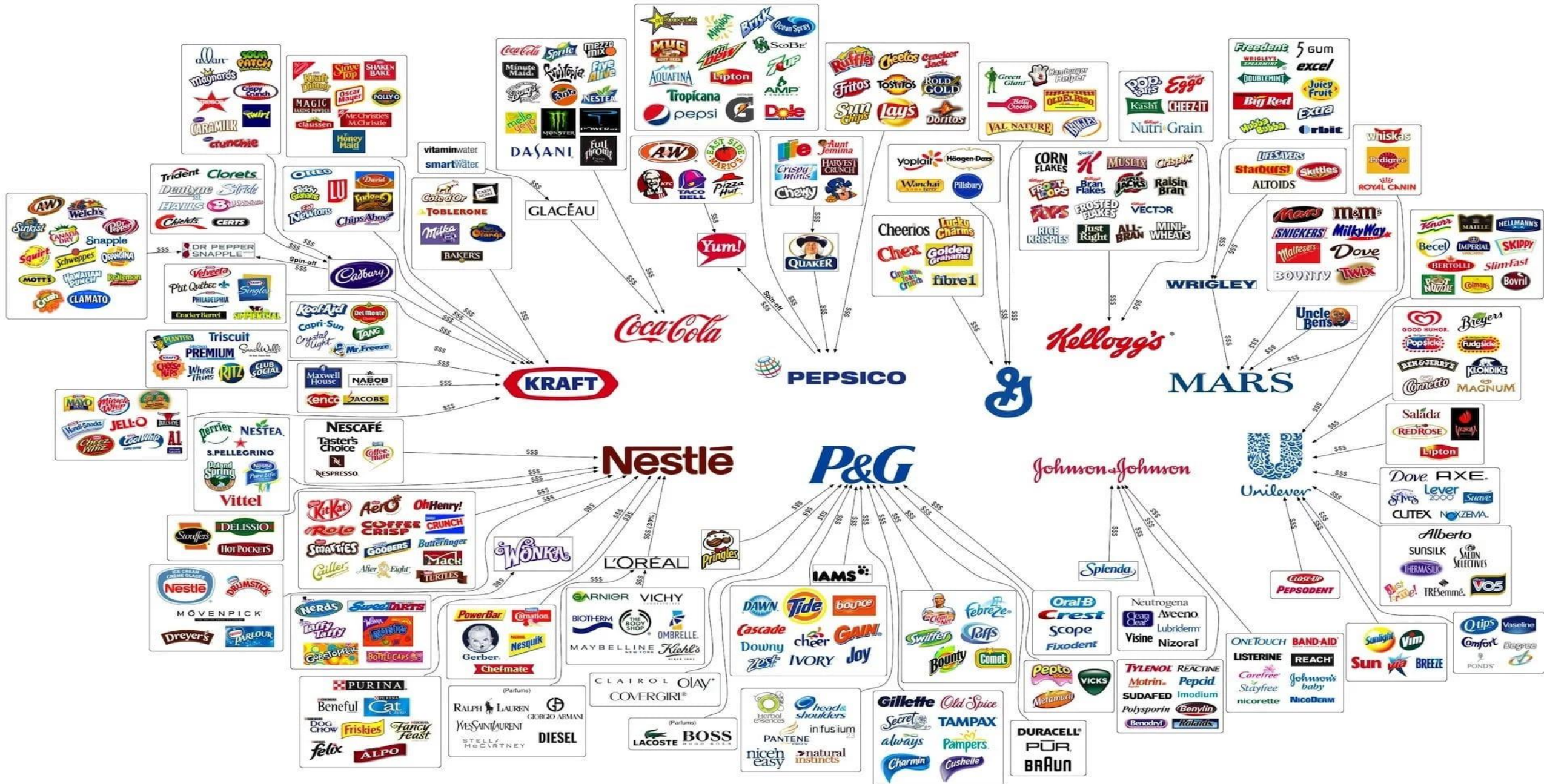
3

- право користуватися привілеями й імунітетами, наданими як організації, так і її співробітникам

4

- право розглядати спори між учасниками, а в деяких випадках і з державами, що не беруть участь у даній організації

ТРАНСНАЦІОНАЛЬНІ КОРПОРАЦІЇ (ТНК)

ФІЗИЧНІ ОСОБИ

**міжнародна
правосуб'єктність
фізичної особи**

ВИДИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

ЗА СФЕРАМИ СУСПІЛЬНОГО ЖИТТЯ

ЗА СУБ'ЄКТАМИ

СТАНИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

довіри

співробітництва

стабільності

суперництва

ворожнечі

війни

РІВНІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Глобальний

Регіональний

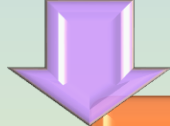
Локальний

Міжнародна політика (держави, міжнародні організації)

мегарівень

Державна або національна політика

макрорівень

Ст.18: «зовнішньополітична діяльність України спрямована на забезпечення її національних інтересів і безпеки шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з членами міжнародного співтовариства за загальновизнаними принципами і нормами міжнародного права».

МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА (світовий політичний процес) - сукупна цілеспрямована діяльність народів, держав, їхніх інститутів, соціальних спільнот, об'єднань громадян у сфері міжнародного життя

СПІВВІДНОШЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ ТА ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

- 1 • Г. Моргентау: сутність зовнішньої та внутрішньої політики ідентична
- 2 • Л. Гумплович: зовнішня політика визначає внутрішню
- 3 • Марксизм: зовнішня політика є продовженням внутрішньої політики

Постійна боротьба між сусідніми державами

Намагання перешкодити посиленню могутності сусіда

Підпорядкування внутрішньої політики цілям нарощування військової сили

СУТНІСТЬ МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ

- «Силова» (психологічна) концепція
  - Г. Моргентау
  - Властиве людині прагнення домінувати, панувати
- Біологічна концепція
  - Г. Бутуль
  - Вроджена агресивність людини, природний інстинкт убивати

- ### ЗАСОБИ МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ
- ПОЛІТИЧНІ
  - ІДЕОЛОГІЧНІ
  - ЕКОНОМІЧНІ
  - ВОЄННІ

Засоби здійснення міжнародної політики :

ВІЙНА - тривалий збройний конфлікт між окремими державами, групами держав (світова війна) або верствами населення в одній державі (громадянська війна);

- за 3500 років писаної історії людство лише 270 років жило без війн
- війна ще й досі є поширеним засобом міжнародної політики

ДИПЛОМАТІЯ (з грец. *diplōma* - лист, складений навпіл) - офіційна діяльність держав, урядів та інших уповноважених осіб, органів, установ, які здійснюють зовнішні зносини держави і репрезентують її інтереси на міжнародній арені

- дипломатія здійснюється за допомогою внутрішніх державних інститутів (глава держави, уряд, МЗС, інші міністерства та комітети, які певною мірою співпрацюють з аналогічними інститутами закордоном тощо) та зовнішніх (дипломатичні представництва тощо).

Основні принципи міжнародного права

ПРИНЦИПИ (від лат. *principium* – основа, початок)

загальновизнані норми міжнародного права найбільш загального характеру

Статут ООН 1945 р

Декларація про принципи міжнародного права 1970 р.

Заключний акт НБСЄ 1975 р.

ПРИНЦИПИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА – керівні правила поведінки суб'єктів міжнародного права, що виникають як результат спільної практики

функції

сприяють стабілізації всього комплексу міжнародних відносин, обмежуючи їх певними нормативними рамками

закріплюють усе нове, що з'являється в практиці суб'єктів міжнародного права в рамках міжнародних відносин, і в такий спосіб сприяють їхньому розвитку

ПРИНЦИПИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

не існують ізольовано один від одного

не можна протиставляти один принцип іншому, ставити на перше місце один із них

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ МІЖНАРОДНОГО ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

1

• принцип суверенної рівності держав

2

• принцип незастосування сили або загрози силою

3

• принцип територіальної цілісності держав

4

• принцип непорушності державних кордонів

5

• принцип мирного вирішення міжнародних спорів

6

• принцип невтручання у внутрішні справи

7

• принцип загальної поваги прав людини

8

• принцип самовизначення народів і націй

9

• принцип співробітництва

10

• принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань

ОСОБЛИВОСТІ ПРИНЦИПІВ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

є універсальними нормами міжнародного права, їх відрізняють незаперечність і загальна обов'язковість

мають обов'язковий характер для всіх без винятку держав, незалежно від того, чи є вони членами ООН, та інших суб'єктів міжнародного права

мають першість стосовно всіх інших норм системи міжнародного права

тільки діяння, що порушують принципи міжнародного права, розглядаються як міжнародні злочини

можуть бути правовою основою для регулювання міждержавних відносин за відсутності прямого регулювання

Дякую за увагу!